

~~.....~~
enato

Dout ke svaté Dobrotivé

Štěpán Kameník

To to má být reportáž z pouti. Nejsem žádný zuřivý reportér, ba vůbec žádný, to by ještě tak scházelo, abych byl novinářský šmok, ale co tedy jsem? Rádobygeolog, jak říká Milada Řehořová, ovšem jenom když je už trochu opilá, protože mám stejně jako ona trochu pochybné vzdělání, ovšem na rozdíl od ní jsem doktor přírodních věd. Byly doby, kdy jsem se tím titulem chlubil, ale pak jsem si přečetl u svatého Pavla, že se chlubil jenom svými nemocemi a sám jsem taky uznal, že je to mnohem jistější. Ale někdo přece musí vydat svědectví a kdo se k tomu hodí víc než já, který nestavím, nemám chatu, auto a dokonce televizor, ba ani zahrádku, nesháním IPU, nechovám ovce a nesuším seno...? Jak pak nemít pocit zbytečnosti? A aby se ten pocit aspoň trochu zmírnil, jak nepsat? A tak tedy

já špatný křesťan

dosud nepotrestán...

/jak píše Miloslav Holman/ jsem se vydal na

pouť až ke svaté Dobrotivé. Vlastně to ani nebyla pouť, ale rodinná rekreace s Čedokem. Ale konec konců je to jedno, protože i svatý Pavel šel do Damašku pronásledovat křesťany a vrátil se jako apoštol.

Ještě jsme ani nedošli ke strašickému kulturáku, kde jsme se měli ubytovat a už jsme začali tušit, že je zle nebo ještě hůř. Ke kulturáku se ze všech stran táhly zástupy mládeže i dříve narozených občanů. Bylo posvícení. Měl jsem o něm představu vlastně ještě z dětských let podle písně:

Jináč není v posvícení,
selky se od zlata blejskají,
mládenci v hospodě vejskají...

Teď však už vím, co je posvícení. Jestli se selky blejskají, nemohu potvrdit, ale v hospodě je opravdu Boží dopuštění. Hraje tam nějaká banda hulvátů s názvem Olympic nebo Synkopy /to je jedno/ a to tak na doraz zesíleně, že nejen že není slyšet žádné vejskání, ale hlubokými tóny se rozechvívá celá hospoda i s hotelovou částí a chtít při tom spát předpokládá velkou naivitu, zhruba takovou jakou

oplyvám já. Spát prostě nešlo a většinu noci jsme strávili procházením po dědině. Ještě že byla krásná noc. Při tom potulování nás napadlo, že posvícení je vlastně pouť a protože je 14.srpna, že je to asi pouť vavřínecká.

U nás je kostel zasvěcený svatému Vavřinci jáhnovi a kolem desátého srpna vždycky bývá pouť. I v nejhorších dobách padesátých let stávala před kostelem aspoň jedna buda. Teď už je zas bud a lunaparků víc, jenom už nestojí u kostela. Prý ale i ten bývá skoro plný. V neděli ráno jsme šli s průvodcem Čedoku, který se obdivuhodně rychle zotavil z těžké včerejší opice, na vycházku po Strašicích. Měl to v náplni, my samozřejmě taky. Kostel je tu pohádkový a kdyby se natáčel nějaký film s kostelíčkem, třeba Svatební košile, těžko by se našla lepší scénérie. Je na kopečku mezi stromy, celý červený, dokola obklopený hřbitovem jako hrad hradbami a tři části Strašic, které spolu nesouvisejí, jednak dohromady váže, ale zároveň se ode všech distancuje, jistý si vlastním významem.

Jeho osamělost ještě zdůrazňuje přilehlá patrová budova, o které jsem si vždycky myslel, že je fara, ale fara je čert ví kde /možná i nikde/ a ta barokní budova je stará škola. Nad portálem má litinovou desku, na které se dá s větší námahou přečíst: VIZ TU-TO GAK PEČUJE MOCNÁŘ O NAUČENÍ DÍTEK ! Dnes mocnář zas rád vidí rekreační chalupy a tak nějaký vousatý úspěšný člověk uvnitř nekřesťansky mlátil do masívních zdí. Úspěšný člověk musí mít toho času přinejmenším tyto čtyři věci: chalupu, džíny, makrely a vlastní feferonky. Já nemám z toho nic a vždycky, když vidím rekreační chalupu a chalupáře, rozjímám o svojí zbytečnosti na světě.

Ještě jsme ke kostelu ani nedošli a už jsme uviděli, jak jdou lidi ven. Nebyly jich žádné velké zástupy, asi dvacet. Bylo už zřejmě po mši a přišli jsme s křížkem po funusu. To se mi stává. V kostele byl ještě kněz a uděloval čtyřem opozdilcům, nejspíše kostelním zpěvákům, svátost oltářní. Potom odcházel, celý ruměnný a blahobytný jako zestárlý selský synek. Sedli jsme si do lavice a prohlíželi

jsme si interiér kostela. Odkudsi se však vy-
nořila kostnatá stará panna, začala na lavi-
cích sbírat moty a tak posupně se na nás dí-
vala, až jsme pochopili, že nás chce vyhodit
a sami jsme odešli. Já jsem pochopitelně ni-
koho z těch lidí neznal, i když jsem ještě
před dvaceti lety byl strašickým občanem.
Je ovšem velký rozdíl být normálním sousedem
a mít v obci chalupu nebo živořit v dřevěném
baráku v kasárnách, honosně nazvaném svobo-
dárna a s bídou jednou za den vycházet za
bránu. Většinou jsem běhal v tepláčkách k le-
su, do dědiny jsem chodil. zřídka a navštívit
kostel jsem neměl potřebu, nebo aspoň jsem
si ji neuvědomoval. Kdybych tu byl býval cho-
dil do kostela, mohl se můj další život vy-
vinout úplně jinak. Nebyl bych asi příliš ji-
ný, ale byl bych jinde. Třeba bych si vzal
ve Strašicích zbožnou dívku a dělal bych
kostelníka... Tak jsem jenom někdy zabloudil
ke hřbitovu. Na bráně tam byl a ještě pořád
je nápis MÍSTO POKOJE - ČÍSLO POSLEDNÍ, kte-
rý se mi už tehdy líbil, jako básnický obraz,
protože jsem ho ještě zcela nechápal a chápat

nemohl, jsa vlastní smrti ještě nesmírně,
skoro nekonečně vzdálený.

Nezbylo nám tedy nic jiného než se vrátit
do dědiny na posvícení. Na návsi kolem hou-
paček a střelnic a boudy s melouny bylo pod-
statně víc lidí než v kostele, asi tak dva
tisíce. Děti si odstály frontu a svezly se
jednou na létajících Donalddech. A to už se
ke Kulturnímu domu začaly pomalu stahovat
pochybné existence v obmoštěných texaskách v
předuše rozkoší, které je čekají na repríze
posvícenecké zábavy, na které měl opět hrát
osvědčený Olympic /nebo Synkopy/. Reprízu
jsme přežili už podstatně líp, protože jsme
první polovinu noci prozíravě prochodili ven-
ku a vrátili jsme se, až Olympic byl na od-
jezdu a venku už jenom jeden opilý voják vy-
hrožoval druhému, že mu rozbije hubu, což spo-
lu s nalezeným cigaretovým kouřem a smradem
ze záchodů nás příjemně uspal.

V pondělí jsme sice moc fit nebyli, ale
přesto jsme se hned ráno vypravili pěšky do
Mirošova. Mirošov jsem znal. Když jsem míval
pomocníka dévéťáka /a to bývalo hodně často/,

vždycky jsem po rozdělení odvážel stráž k muničáku na Padrt. /Ano, tam byli ti Holanovi Budoarmějci: I politujeme, i sníme!/
Jezdili jsme přes Mirošov a byl takový nepsaný, nicméně zvykovým právem dodržovaný zákon, že na zpáteční cestě jsme se zastavovali v hospodě na náměstí v Mirošově. Byla to prastará patrová budova, která jistě pamatovala právo várečné a výsadu chovat žida lichevného. Jinak jsem Mirošov měl v mysli asi jako kulidy k pohádce o princezně: barokní domy, panská sýpka, zámek a podloubí. Avšak když jsem tudy teď po dvaadvaceti letech procházel, zdál se mi nějak podezřele obyčejný. Novostavby jako všude jinde včetně ohavných "šumperáků", nádražní záchodky páchly zdálky jako všude a zámek s vyraženými vraty připomínal stav těsně před demolicí. Hospoda byla zrenomovaná do určitého vzhledu jako postarší frajerka, která chce ještě ulovit ženicha. Uprostřed náměstí kostelíček malý jako větší hračka. Přes mříž jsme nahlédli dovnitř. Bylo to tam pěkné,

Ale vešlo se tam tak s bídou sto lidí. Na město - i když poddanské - je to málo. Na staré škole naproti jsme si všimli pamětní desky kardinála Kašpara. Důchodci co si ke škole přistavovali a s nimi se bavil chlápek v šedém saku a s papírem v ruce. Toho jsem si vahlédl, že se ho na něco zeptám, protože vypadal na to, že má dost času.

"Prosím vás", povídám, "co je v tom zámku?" - "V zámku straší!", odpověděl a trochu se usmál, a já jsem hned poznal, že jsem narazil na správného člověka. Osudy zámku, který byl momentálně bezprozorný, znal výborně. Byl to asi nějaký místní písmák. Tak bychom se mohli dovědět něco i o kostele. "Tento kostelíček se mi zdá na město nějaký malý. Ale to je tady asi všude, ve Strašicích taky...", říkám zkusmo. Prý na zdejší poměry to stačí, protože v něm nikdy není víc než čtyřicet lidí. Tady byl totiž odedávna nevěrecký kraj, průmyslový a hornický, byly tu doly na černé uhlí, a po první válce naprosto většina lidí tu od církve odpadla. Třeba

ve Skořicích učitel vypsál z církve všechny obyvatele, ani se jich neptal... "O Skořicích píše Durych", povídám si spíš pro sebe, "tam bychom si chtěli zajít, a kdyby to šlo, až na Padrt". - "To nepůjde, je to už ve vojenském prostoru. Snad... kdybyste jim řekli, až ba vás zastavili, že hledáte Žofku." - "A to by jim stačilo? Kdo to vlastně je, Žofka?" - "To je pomyslná osoba, která jim spravuje ty pásáky. Já, když jedu přes prostor do Obecnice, vždycky jim řeknu, že hledám Žofku a oni mě pustí", zas se usmál chlápek. "Ale vy jste cizí, to by možná nestálo za to". Potom jsme se dostali ke kardinálu Kašparovi a k Vojtěchu Nejedlému, který tu byl před 150 lety farářem. Dokonce až ke Zdenkovi: "Satan je nejedlý, Nejedlý je Satan!" Měl jsem pořád silnější dojem, že ten chlápek je kněz. "Znal jste svého předchůdce?", povídá najednou při řeči. Trochu jsem se zastyděl: znát jsem ho nemohl, nejen proto, že jsem tu byl vždycky ve službě, ale vůbec jsem tehdy neměl potřebu stýkat se s knězi.

"V Mirošově jsme znali jenom hospodu..."

Už jsme spolu mluvili asi hodinu a děti si už dávno hrály s drobným šterkem na stavbě. I na knězovi bylo vidět, že už by se s námi rád rozloučil. Před farou vykupovali králíky od drobných chovatelů a kněz si tam chtěl jít trochu popovídat s lidmi. Nemohl jsem si ale ještě odpustit zeptat se na Krédo. To tiž proč se teď říká v kostele při mši nějaké jiné, když to staré bylo mnohem lepší. Kněz mě poučil, že nové Krédo je vlastně původní a pochází z prvokřesťanských dob. "A co vám na tom novém Krédu vadí?" Říkám, že skoro všechno, ale nejvíc že mi tam chybí "svatých obcování, hříchů odpuštění, těla z mrtvých vzkříšení a život věčný, amen." - "Ne, vám tam chybí obcování svatých", zas se neznatelně usmál, "to mi by snad ani tolik nechybělo. Ale víc mne mrzí, že tam už není ta věta "vstoupil do pekel". Podle mého názoru je ta věta nesmírně důležitá jak pro uvědomění si naší vlastní situace, právě teď a tady, tak i pro naši spásu... Podívejte se, rozžhavená

ocel se musí hodit do studené vody, aby byla tvrdá a odolná, a podobně se zakalí láska v pekle." No, s tím se dá souhlasit. Vstoupit na nebesa, aniž by se prošlo peklem, to by asi fakt nebylo ono. Na rozloučenou nám kněz podal ruku a řekl: "Držte se tam! Je těžká doba a musíme být silní a stateční." My jsme šli konečně do hospody a po cestě devítiletá Kateřina /které se líbí skoro všichni páni/ usoudila, že ten kněz má pěkný obličej.

Večer bylo zase pěkně, hvězdičky svítily jak nejlépe umí, Lyra a Labuť byly přímo nad hlavou. Chystali jsme se ještě jít ven, až děcka usnou. Chtěl jsem Evě ukázat souhvězdí, která jsem si ještě pamatoval. Na vrcholu svých vědomostí o hvězdách jsem byl ovšem před dvaadvaceti lety právě ve Strašicích. Byl jsem netypický oficír. V obecní knihovně jsem si jednou půjčil nějakou starou knížku o hvězdách a brzo jsem se podle ní naučil poznávat všechna souhvězdí na severní obloze. Neměl jsem tehdy kočku, které bych je mohl ukazovat, a tak jsem je ukazoval aspoň voják-

kům, když jsme byli na lupově na ostrých střelbách.

Než jsme vyšli, průvodce si nás nějak vyčíhal a že půjde s námi. Co se dalo dělat? Chodili jsme po vsi a kolem lesa po hranicích vojenského prostoru. Bylo sice krásně, ale klid zrovna nebyl. vrcholilo veliké cvičení a po silnicích jezdily hore dole auta s kamony i bez nich, transportéry a celé kolony se špinavými a otrávenými záložáky. Mluvíli jsme o všem možném, pochopitelně i o cvičení. A ve mně vzrůstal dojem, že průvodce je fízl. Neustále provokoval otázkami, co na to říkáme, kam jedou, proč tam jedou a co to má všechno znamenat. Postupně to začalo být vyčerpávající. Mluvit s fízlem, to je podobné jako v boxu, stačí okamžik oslabeného soustředění a může z toho být k.o. Pokoušel jsem se zavádět řeč na něco neškodného a tak jsme se dostali taky přes mirošovský zámek až k mirošovskému faráři. - "To je fakt, je to vzdělaný a decentní pán... Ale dobrý příklad věřícím zrovna nedává." ???

"No - nezachovává celibát. Žije na faře s mladou holčkou, učitelkou na lidové škole umění, tak jako by byli manželé. Mluví se o tom na celém okrese. Holka je do něho zblázněná, ale jestli to nechápe nebo co, jak si tím škodí...? Je to šikovná holka, ale prosím vás, kdo si ji pak může vzít, když každý ví, že dělala konkubinu? V tomhle já jsem zásadový! Když si představím v takovém hampejzu svoji holku..."

Na čtvrtý den jsme měli naplánovanou vlastní pouť ke svaté Dobrotivé...Svatá Dobrotivá, to bylo něco jako Kvaň, Ohrazenice nebo Podluhy. Tehdy před dvaadvaceti lety, jsem tam byl jen jedenkrát. Šel jsem z vojenského prostoru. Nenápadně začínala vesnice, se stády husí, které chtěly uletět, protože byl časný podzim. Najednou se objevil neúměrně velký kostel, obklopený klášterem. Kostel byl zavřený a nepřátelský. A teď: Svatá Dobrotivá. Vesnice nepořádně rozházená, špinavé obchůdky, až člověk čekal, že zezadu se přišourá nějaký židák v kaftanu. Husy ještě

pořád, zato novostavba národního výboru.
A na vyvýšenině opět kostel. Jdeme k němu
celkem bez naděje, vypadal velmi zpustle.
Ale co to?, dveře otevřené. Žeby je už ani
nezavírali? Skoro vybitá okna by tomu nas-
vědčovala. Vstoupili jsme dovnitř: leccos
svědčilo pro to, že už si tam dělá každý co
chce, avšak suché listí, zbytky ohnišť a lej-
na na zemi tam ještě nebyly. V šeru jsme ro-
zeznali u jednoho okna jakési postavy. Byli
dva, oba v modrákách. Jeden vysoký, podvyži-
vený, s horečnatým výrazem ve tváři, druhý
podsaditý s narezlým plnovousem. Vychrtlý
chlápek, který připomínal vesnického blázna,
kterému chyběl už jenom nátrubek, nás zval
dál, jenom ať si kostel prohlédneme, a že
nám za chvíli ukáže, jaká je v něm největší
vzácnost. Prohlíželi jsme a byl to smutný
pohled: lavice plesnivé a zaprášené, obrazy
většinou opřené o vlhké zdi. Chlápci se snaži-
li postavit primitivní lešení, aby mohli vy-
měnit okno. Na rozvrzaném stole stála poklad-
nička na milodary. Naházeli jsme do ní všechny

desetníky - bylo jich asi osm - protože mnich na pokladničce se po každém vhození mince klaněl. Kdybychom chtěli, mohli jsme si však mince vzít zpátky a házet znovu, protože pokladnička byla na boku rozbitá. Vychrtlý chlápek, když viděl, že s prohlídkou pomalu končíme, přišel, že nás zavede do kaple svaté Dobrotivé. Byla to pustá místnost, ve které nebylo nic než nějaká skříňka na stole. Chlápek si před ní klekl a několik minut se modlil. Potom vstal a povídá: "To to je skříňka s ostatky svaté Dobrotivé, které zdejšímu klášteru věnoval v roce 1263..." já už nevím kdo. To mě dost překvapilo. Myslel jsem si ve svojí nevědomosti, že Svatá Dobrotivá je jeden z titulů Panny Marie. Člověk se pořád učí něco nového... "A kdo to byla ta svatá Dobrotivá?", ptám se. - "To byla jedna z panen, která zahynula mučednickou smrtí se svatou Voršilou a 11 tisíci pannami v Kolíně nad Rýnem!" To mě úplně neuspokojilo: "Ale z čeho je odvozené to jméno a čím vynikala?" - "Byla prostě křesťankou. Byla to krásná, urozená a

počestná dívka z anglické země a když nechtěla být Hunům po vůli, tak ji zavraždili."

Tím mi sice její jméno nevysvětlil - dobrotivá by mohla spíš být, kdyby byla Hunům po vůli - ale dál jsem se už ptát nechtěl. Ale co ty jsi zač?, ptal jsem se v duchu. A nahlas říkám: "Vy se tu hodně angažujete na opravě kostela..." - "Jsem zde duchovním správcem a dělám, co mohu. Ale je to velmi těžké." - "Není peněz..." - "Nedostatek peněz není to nejhorší! Není, kdo by pomohl... Zde chodí do kostela jen osm věřících, je tu nevěrecký kraj. Potřebovali bychom pomoci..." Zdálo se mi, že se na mne vyčítavě podíval a odešel k lešení. Zastyděl jsem se, dodnes nevím přesně proč, ale nejspíš komplexně za celý svůj život, když jsem viděl tu beznadějnou práci těch dvou lidí, možná že zrovna potřebovali třetího, aby to okno mohli vůbec zdvihnout, já nevím. Vytáhl jsem z kapsy desetikorunu, vhodil jsem ji do pokladničky - ne že bych neviděl necítil trapnost toho počínání - a odešli jsme z kostela jako by nás někdo hnál.

Venku bylo zatím v celé své slávě babí.
léto: lesy s červenými jeřáby na okrajích,
nezralé švestky, louky a rybníky. Nějaký, zdá-
lo se, rezignovaný klid. Potřebovali jsme se
zeptat na cestu zpátky a pod lesem zrovna ně-
jaká rodina shrabovala seno. Byl to muž v
nejlepších letech, osmahlá stařenka a krásná
dívka v bílé halence a modré sukni. Ach, ta
práce na senech! Vždycky mi připadalo, že je
to nejspíš nějaká milost, jestliže někdo může
sušit seno... Muž byl červenolící, zdravý jak
řepa, měl modré oči a neobvykle otevřený po-
hled. Když jsem se s ním dal do řeči, ukázalo
se, že je to věřící křesťan. Kromě toho umí
hrát na trubku /na vojně byl u hudby/, je
cestářem, přitom hospodaří a má dokonce jed-
noho koně. Dělal mi to dobře, že mluvím s
takovým člověkem a jaksi to zvětšovalo moje
sebevědomí. Jako bych v té chvíli, když jsem
s ním obooval, měl taky chalupu, hospodářství
a koně, alespoň jako možnost, a byl tím pádem
na světě nějak víc zakotvený. Říkal nám, že
v neděli zpívali ve Strašicích mešní písně

ke svatému Vavřinci:

Chlouba křesťanského Říma,
svatý jáhen Vavřinec,
života dny sečteny má,
svatá díla koná přec!..

ale k výměně okna ve Svaté Dobrotivé byl skeptický a počítal, že tak do týdne ho zas rozbijou. To okno má taky života dny sečteny. Ještě lepší je ale druhá sloka: "Valerián zlobou dýše, káže jímát křesťany..."

Odpoledne začalo vzdor předpovědi Československému rozhlasu pršet. Museli jsme zůstat v hotelu B, ve kterém ani netekla teplá voda, ani nebylo zvykem uklízet, ale to jsou detaily, potíže růstu. Vedle nás bydlely dvě mladé děvčice, maturantky z Tábora. Přes jedno pak bydlela starší kurtizána, která tam přijímala návštěvy. Na těch děvčicích nic nebylo, kromě mládí a neopotřebovanosti. Byly ale slušné a dokonce zdravily. Zaslechli jsme, jak je průvodce přemlouvá, že by je zavezl autem do Rokycan. Těžko říct, co si od toho tento růžový kavalír sliboval, ale

děvčice ho odmítly. Za hodinu však odjížděly obě někam s jedním z místních číšníků, obrovitým halamou, bývalým esenbákem a toho času pasákem prostitutky od vedle.

Konečně přišel pátek, který byl posledním dnem našeho pobytu ve Strašicích. Nebyli jsme ještě v Mýtě, což jsme museli aspoň poslední den napravit. Celých dvaadvacet roků jsem měl Mýto - Čecháčci říkají Mejto - v mysli jako vzor klidného městečka, kterým čas prochází, aniž by měl zájem něco měnit. Když jsem četl u Richarda Weinera "kvetoucí maďál; lavička; úplněk; který si ještě netroufá; deset rázů s věže děkanského chrámu...", představil jsem si hned náměstíčko s kostelem uprostřed a s odstavenými žebřináky v Mýtě a od těch dob, když někde slyším "maďál", "úplněk" nebo "děkanský chrám", nepředstavím si nic jiného než právě Mýto. Tenkrát na vánoce, když mrzlo bez sněhu, přišli jsme do Mýta s doktorem Trojanem, který je dnes profesorem a děkanem lékařské fakulty Univerzity Karlovy a neodpověděl mi na dopis, ale

tehdy byl bažant. Koupil mi tenkrát perníkového Mikuláše a já mu zas balíček rožinek za 4 Kčs, ale napřed si šel prohlédnout interiér kostela. Já jsem se tomu tehdy asi divil, ale doktor Trojan mě poučil, že v každém cizím městě si nejprve prohlíží kostel. No a já - protože nic nemáme, co bychom nepřijali - to teď dělám po něm. Jenom nevím, jestli to taky pořád ještě dělá soudruh děkan.

Tentokrát se ale Mejto neukázalo v moc dobrém světle. Déšť byl na spadnutí a město bylo plné záložáků, kteří se tu zastavili na přesunu pod záminkou poruchy vozidel. Většinou byli z dlouhotrvajícího cvičení už tak otrávení, až byli agresivní. Ke kostelu bychom se pomalu ani nedostali, protože kolem něho zrovna záložáci prováděli jakési kejkle na dětských kolech a celkem neúspěšně se snažili navázat kontakt s místními děvčaty. Byli to záložáci už dost sešlí. I děkanský chrám nesl znaky povážlivé sešlosti. Nemohli jsme jaksí zjistit, kudy se do něj chodí. Všechny dveře byly zavřené, na některých

byly navíc pavučiny. Ale fara tu někde musí být, říkám si. Už jsem se těšil, jak si zas popovídám s farářem a co se dovím. Fara byla hned u kostela, "ale byly chyby", jak píše Karel Jaromír Erben. Byla sešlá tak důkladně, že vypadala jako měsíc před demolicí. Okna byla zatlučena prkny... V jednom z nich jsme pak objevili neumělý nápis: MŠE SV. V NEDĚLI V 18 HOD. - DUCHOVNÍ SPRÁVA VE STRAŠICÍCH. - INFORMACE O SVÁTOSTECH KDYKOLIV. Jeli jsme tedy posledním autobusem do Strašic, ostatně začalo pršet.

Poslední den pouti byl přesto nejlepší. Bylo to vlastně večer. Vrátil se můj známý z vojny - jediný, kterého jsem ještě pamatoval a který pamatoval mne. Byl to bývalý provianták nadporučík R., teď už ovšem civilista. Byl propuštěný z armády, protože chtěl v těch studených a pomurých zářijových dnech osmašedesátého roku ubytovat příslušníky slavné sovětské armády ve slepičárně. Zpočátku se protloukal v civilu dost těžce, ale teď se má dobře. Je u dráhy hradlařem, koupil si mo-

torovou pilu a jako melouch dělá lidem dřevo. Tož, že bychom byli bývali přátelé, bylo by absurdní tvrdit. Nadporučík R. byl asi o dvanáct let starší a když jsem jako devatenáctiletý důstojnický bažant přišel k útvaru, měl už přes třicet. Byl kamarád s velitelem pluku a vůbec velký suverén, zatímco já jsem o životě u útvaru a o skutečném životě věděl neuvěřitelně málo a ještě k tomu mě diskvalifikovalo moje podřízené postavení. I jinak jsem vedl, jak už jsem říkal, život pro důstojníka netypický. Doktor Gustafík, jeden z nástupců Standy Trojana, mi jednou v té souvislosti povídal: "Poslechni, ty nežíješ - ty živoříš!" Vyprávěly se o mně dokonce u útvaru legendy. Například, jak jsem si z nedostatku jiného zaměstnání, jelikož jsem nechodil do hospod, nechal na svobodármu přinést bedny z nedotknutelných zásob a po večerech jsem je natíral barvou khaki.

Ale co bylo, bylo. Teď jsem seděl v zahradce u bývalého nadporučíka R., který právě říkal: "Představuji vám svého přítele z voj-

"ny..." Měl totiž toho večera mimo mne ještě návštěvu. Byli to mladí manželé, známí od dcery, kterým slíbil na svojem domácím grilu udělat čevabčiči, doplněné fantastickými okurky a domácí pálenkou. Když jsem se na něho díval, jak bravurně přehazuje rukou na grilu rozpálené kuličky, tak mi napadlo: napřed člověk nic neumí, postupně se leccos naučí, a nakonec, když to umí dokonale, tak musí umřít... Mluvili jsme všichni čtyři, ale nebylo to ono. Přes mrazení v zádech, které cítím vždycky při obcování svatých, měl jsem zároveň pocit zvláštního napětí. Ne, správně jsme měli být spolu sami! Když odhlédneme od toho ostatního - je mnoho věcí, které prostě nejsou k pochopení pro toho, kdo neví, co je vytěrák na hlaveň. Ale i tak to bylo krásné, to vidění stejné doby, lidí a věcí dvojitým zrakem a dvojitou pamětí...

Přišla půlnoc a čas se rozejít. Přitom jsme se dostali k tomu, jestli se ještě někdy, někde uvidíme. I když bychom oba chtěli, jsme už tak staří, že chápeme, že je to možná, ba

nejspíš naposled. Povídám tedy, že určitě na věčnosti, kde budou spolu obcovat ti, kteří se měli rádi na zemi... "Ano, já taky věřím, že se spolu někde setkají naše atomy a molekuly, třeba ve vzduchu, v pampelišce nebo v trávě... Ale tak jak to říkáš, to ti věřit nemůžu." Nadporučík R. je kovaný ateista a přesvědčovat ho nemá žádného smyslu.

"Podívej, ale něco ti povím. Je to zajímavý", pokračoval po nějaké odmlce. "S vnučkem si velice dobře rozumíme, to už jsem ti říkal. S dědečkem se vyřádí mnohem víc než s vlastním tátou... Blneme spolu, chodíme běhat, plavat do rybníka, chodí se mnou do lesa dělat dříví, bývá tady celé prázdniny. A jednou, bylo to vloni, za mnou přišel - člověk by neřekl, o čem takový kluk přemejšlí - a říká mi: Dědečku, viď, až umřeme, tak budeme zase spolu!..."

Vracel jsem se úplně potmě. Nesvítilo ani výbojkové osvětlení, ani hvězdy. Aby mi to nebylo tak líto, říkal jsem si, jak už to mám ve zvyku, že za pár roků přijedu zas.

Doma jsem si přečetl v Kouzelné Lampě: "Skořice! Skořice se jmenuje toto magické místo! Co tam jest? Jaké tajemství a jaká krása? Proč jsem se ostýchal tam vejíti? Jak divně by se byl asi změnil můj život, kdybych tam byl býval vešel, vstoupil do hospody a čekal, co se stane! Uvažme! Snad by se bylo něco stalo, co by se mne snalo množství viny jako absolutorium. Snad bych se byl stal zahradníkem nebo uhliřem; snad lesním zlodějem, starostou v obci, dobrodruhem, rebelem, vládařem tajné společnosti, čarodějem, boháčem, knězem..."

léto 88

enato

Mrava
